

Projektisuunnitelma

Lasten, nuorten ja perheiden tuen tehostaminen korona-aikana

Kaupungin johtoryhmä 23.3.2021

Tehtävä

- Kaupungin johtoryhmässä on annettu toimeksianto laatia tilannekuva lasten ja nuorten pahoinvoinnista, joka johtuu koronatilanteesta.
- Kasvava lasten, nuorten ja perheiden pahoinvointi näkyy erityisesti sivistystoimessa, jossa tarve lastensuojeluilmoitusten tekemiseen kasvaa.
- Yksittäisinä ilmiöinä keskusteluun nostettu mm:

-lasten ja nuorten ahdistus ja huoli vanhemmistaan sekä perheen taloudellisesta tilanteesta

-varsinkin yksinhuoltajavanhempien kuolemanpelko

-nuorista turkulaisista aikuisista lähes kokonaan kaupungin palveluiden ulkopuolella ovat korkeakouluopiskelijat,

Tilannekuvan pohjalta tulee laatia toimialarajat ylittävä toimintasuunnitelma.

- Työssä huomioidaan sekä kaupungin omat tukitoimet ja palvelut että järjestösektorin tarjonta

TOP-5 –toimet esitetty kaupungin jorylle 8.12.2020

1. Ryhmytymisen tuki yksinäisyyden ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi

- Opiskeluhuollon koostama arjen tukipaketti eri kouluasteiden opettajille

2. Ruoka-apu

- Turun ruoka-aputyön malli, joka pyrkii ruoka-apua hakevien kokonaisvaltaiseen auttamiseen

3. Systemaattinen yhteydenpito

- Opettajan henkilökohtaiset, säännöllisesti toistuva yhteydenpito (etäopetuksessa oleville) koululaisille, opiskelijoille ja heidän vanhemmilleen

4. Voimatiedotus käytössä olevista matalan kynnyksen tukipalveluista

- Yhteen koottuna, sisältäen sekä kaupungin omat että muiden ylläpitämät tukichatit, ja –puhelimet
- Vanhempainiltojen ja muiden käytännön kohtaamisten hyödyntäminen materiaalien jakamisessa

+1 Alueellisesti räätälöidyt / jalkautetut tehopakettit em. kokonaisuuksista

Voimatiedotus saatavilla olevasta tuesta

Tavoite: helpotetaan palveluihin ohjautumista

Toimenpide	Eteneminen	Aikataulu	Seuranta	Vastuuhenkilöt
<p>Selkeä yhteenveto / video keskeisistä kaupungin ja järjestöjen matalan kynnyksen tukipalveluista ammattilaisten ja asiakkaiden käyttöön sekä tiedottaminen monin eri tavoin</p> <p>Lyhyt koulutus palveluohjaamisesta eri ammattiryhmille – kuuntelu, puheeksi ottaminen, eri palvelut (kriittiset ammattiryhmät, joiden tulee osata)</p> <p>Vanhemmuuden tuki – palvelukatalogi varhaiskasvattajille</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Työnyrkin kokoaminen ripeään suunnitteluun ja materiaalin laadintaan • Materiaalin jakaminen ja levittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Materiaali on valmis ja levitetty monikanavaisesti • Koulutusta toteutettu Teamsin kautta 9.3.2021, jonka jälkeen tallennetta jaettu laajasti • Nuorille ja nuorille aikuiselle suunnatut palvelut koottu yhteen (yhteistyö TAI:n opiskelijoiden kanssa), levitys monikanavaisesti. Lukion ja amk:n opiskelijat seuraava kohderyhmä, toteutus huhtikuu.	<ul style="list-style-type: none"> • Jakelun ja käyttöönoton varmistaminen • SAP HR (koulutukset) • Asiakas- ja yhteydenottomäärien kehitys	<p>Koordinaattori Eeva Hämäläinen</p> <p>Projektipäällikkö Mari Kontio</p> <p>Kehityspäällikkö Riku Laurila</p> <p>Maahanmuuttotyön koordinaattori Sari Kanervo</p>

Systemaattinen yhteydenpito

Tavoite: varmistetaan tarvittava tuki

Toimenpide	Eteneminen	Aikataulu	Seuranta	Vastuuhenkilöt
<p>Koulun henkilökunta tekee henkilökohtaisia soittoja (etäopetuksessa) oleville koululaisille ja heidän vanhemmilleen (etävanhempainvartti) Voidaan toteuttaa esim. kaksi kertaa lukukauden aikana.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pienen työryhmän kokoaminen toimintaohjeen (ennakkotieto, milloin ja keihin otetaan yhteyttä, yhteydenoton sisältö) laadintaan • Käytännön toteuttamisen määrittely koulukohtaisesti koulun henkilökunnan välisenä yhteistyönä • Yhteydenoton toteuttaminen suunnitelman mukaan	<ul style="list-style-type: none"> • Mahdollisimman pian – 1. deadline tammikuun loppu • Ohje kouluille 7.1.2021	<ul style="list-style-type: none"> • Koulukohtaiset liikennevalot toteutuksen tilanteesta (kuinka moni tavoitettu ja kuinka moni tavoittamatta) • Kerätään palautetta koulun henkilökunnalta sekä asiakkailta kokemuksista sekä koetuista hyödyistä	<p>Suunnittelu: perusopetuksen johtoryhmä</p> <p>Käytännön toteutuksen organisointi: Koulujen rehtorit</p>

Koulupudokkuuden ehkäisy

Tavoite: koulua käymättömyyden ehkäisy ja vähentäminen

Toimenpide	Eteneminen	Aikataulu	Seuranta	Vastuuhenkilöt
<p>Varmistetaan systemaattinen koulupoissaoloihin puuttumisen mallin noudattaminen</p> <p>Peruskoulua käymättömien läpikäynti ja riittävän tuen varmistaminen</p> <p>Rakennetaan toimiva yhteistyö ja tehokas asiakasohjaus VSLJ:n uuden Kotoa kouluun - hankkeen kanssa</p>	<p>Oppilas- ja opiskelijahuollon ohry on hyväksynyt poissaoloihin puuttumisen toimintamallin perusopetukseen syksyllä 2020. Käyttönoton varmistaminen heti vuoden alussa. Ensimmäinen seuranta on toteutettu marraskuussa 2020.</p> <p>Työskentelystä sopiminen järjestöjen hankkeen kanssa</p>	<p>Malli olemassa, uusi seuranta tulee tehdä kevätlukukauden puolivälissä.</p> <p>Moniammatillinen työryhmä jakautunut kahteen osaan, joista toinen käsittelee ennaltaehkäisyä ja toinen korjaavia toimenpiteitä.</p> <p>TY kiinnostunut asiasta</p>	<ul style="list-style-type: none"> Koulua käymättömien lasten määrän seuranta (nyt noin 250 ei käy koulua / hyvin paljon poissaoloja – 100 kohdalla riski ettei siirry seuraavalle luokka-asteelle) Poissaolojen määrän väheneminen (nyt n. 1000 oppilasta, joilla yli 50 tuntia poissaoloja)	<p>Oppilashuollon ohry</p>

Toisen asteen oppilaiden tukeminen

Tavoite: ehkäistään opintojen keskeyttämistä

Toimenpide	Eteneminen	Aikataulu	Seuranta	Vastuuhenkilöt
<p>Lukiolaisten ja erityisesti ammattikoululaisten poissaolojen ja keskeyttämisen vähentäminen.</p> <p>Etäopetustilanteessa erityisesti ammatillisessa koulutuksessa pudokasvaara on merkittävä.</p> <p>Opiskelijahuollon käsikirjan päivittäminen</p> <p>Nuova-hanke</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaitoksesta otetaan yhteyttä, mikäli poissaoloja on paljon. Yhteydenoton aikana käydään läpi kysymyspatteristo. • Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön kanssa tehtävän yhteistyön suunnittelu ja toteuttaminen • Työsuunnitelmassa otetaan huomioon oppivelvollisuusiän jatkuminen 18 ikävuoteen asti	<ul style="list-style-type: none"> • Tammikuun aikana aloittaminen, valmistuminen mahdollisimman nopeasti viimeistään maaliskuussa, koska oppivelvollisuuden laajeneminen tulee voimaan 1.8.2021.	<p>Lukio- ja oppilaitos (koulutalo) kohtaiset määrät opintojen keskeyttämisestä</p>	<p>Siton palvelualuejohtajat</p> <ul style="list-style-type: none"> - rehtorit ja koulutuspäälliköt - opot ja ryhmänohjaajat - kuraattorit <p>Etsivä nuorisotyö Ohjaamo</p>

Ruoka-aputyön mallin kehittäminen

Tavoite: ruoka-apua hakevia autetaan kokonaisvaltaisesti

Toimenpide	Eteneminen	Aikataulu	Seuranta	Vastuuhenkilöt
<p>Ruoka-aputoimijoiden resurssien varmistaminen</p> <p>Kaupungin roolin vahvistaminen ruoka-aputyön koordinoinnissa</p> <p>Yhteisen yhteistyömallin löytäminen nykyisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa</p> <p>Jatketaan etäopetuksessa olevien kouluruokailuun oikeutettujen palveluita.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Selvitystyön teko yhdessä ruoka-aputoimijoiden kanssa toimintamallin rakentamiseksi ja resurssien selvittämiseksi. Esityksen laadinta ja sen vieminen päätöksentekoon Selvitetään Vantaan ruoka-apu -mallin soveltamista Turkuun	<ul style="list-style-type: none"> Aloitus tammikuussa 2021 Projektisuunnitelman laadinta käynnissä 3-5/2021	<p>Seurantasuunnitelma laaditaan osana mallin rakentamista</p> <p>Pika-apuna kv-opiskelijoiden ruokakassijakelun hoitaa TAI</p>	<p>Palvelualuejohtaja Sirpa Kuronen (päävastuu)</p> <p>Projektisuunnittelija Manu Jalonen</p> <p>Projektipäällikkö Mari Kontio</p>

Psykososiaalisen tuen saatavuus

Tavoite: turvataan lapsille ja nuorille riittävän nopea tuen saanti

Toimenpide	Eteneminen	Aikataulu	Seuranta	Vastuuhenkilöt
<p>”Kevyen tuen patteristo”, jossa lapsen/nuoreen otetaan heti tuen tarpeen ilmettyä yhteyttä etävälineellä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kysytään muutamalla välittävällä ja arvioivalla kysymyksellä tilanteesta • Jos ei ole akuutti tilanne – ohjataan digitaalisen tuen ja itsehoidon luo • Seurantasoihto kahden viikon päästä, jolloin tilannetta arvioidaan uudestaan ja tarvittaessa varataan aika	<p>Koulukuraattorit, koulupsykologit ja perheneuvola laativat oman sisäisen ohjeistuksen työtavan kehittämiseksi</p> <p>Kuraattorit ja psykologit ottavat opiskeluhuollon normaalikäytännön mukaisesti välittömästi yhteyttä oppilaaseen/opiskelijaan kun huoli on tullut tietoon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yhteyttä voi ottaa oppilas tai opiskelija itse, vanhemmat, koulun/oppilaitoksen henkilöstö ja muut yhteistyökumppanit • poissaolomalli	<p>Suunnittelu- ja organisoitutyö käyntiin välittömästi</p> <p>Kehitetty työtapa käyntiin tammikuun aikana</p> <p>Työtapa on käytössä. Työtapaa tarkastellaan ja kehitetään jatkuvasti.</p>	<p>Palveluiden tekemä itsearviointi hyödyistä ja yhteydenottomäärien seuranta</p> <p>Tilastollinen tarkastelu sekä työntekijöiden huomioiden koonti.</p>	<p>Oppilas- ja opiskelijaohjauksen ohry: Johtava kuraattori Jari Lindfors Johtava koulupsykologi Johanna Käsnänen</p> <p>Palveluesimies Kimmo Kiviranta (perheneuvola)</p>

TURKU
ÅBO

Jalkautuva nuorisotyö

Tavoite: ennaltaehkäistä nuorten pahoinvoinnista ja toimeettomuudesta johtuvaa oireilua vahvistamalla nuorten mahdollisuuksia turvalliseen ja kuuntelemaan aikuiskontaktiin, sekä tarpeellisten palvelujen ja mielekkään tekemisen löytämiseen.

Toimenpide	Eteneminen	Aikataulu	Seuranta	Vastuuhenkilöt	
<p>2 työparia jalkautuvaan nuorisotyöhön (4 henkilöä)</p> <p>2-4 kohdealuetta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyö alueen koulujen kanssa sekä muiden alueen toimijoiden kanssa - Yhteistyö hyton Rokki –projektin jalkautuvien työntekijöiden ja etsivän nuorisotyön kanssa	<ul style="list-style-type: none"> • Kohdealueiden valinnat yhteistyössä siton ja hyton kanssa • Jalkautuvan nuorisotyön toimintamallit + perehdytys työmalliin • Wauto –toimintaan osallistuminen, jalkautuva nuorisotyön muoto 1.4.2021 alkaen	<ul style="list-style-type: none"> • Aloitus kevät 2021 • Työntekijöiden haku maaliskuu • Jalkautuvan nuorisotyön aloitus huhtikuu • Vuoden 2021 loppuun	<ul style="list-style-type: none"> • Aluekohtaiset raportoinnit • Toiminnalle asetetut tavoitteet, 3 kk:den seuranta • Työntekijöiden ja verkostojen huomioiden koonti	<p>Nuorisopalvelut: Taina Laaksonen ja Anna Salminen</p>	<p>Resurssitarve: 4 hlön palkkakustannukset 1.4-31.12.2021: 85 000€</p>

Erityishuomio: Nuorisopalveluiden koostamassa moniammatillisesti luodussa tilannekuvassa (Lanu-ryhmän toimeksianto) nousivat esiin nuorten oireiluna mm. kiusaamisen ja väkivallan lisääntyminen, yksinäisyys, toimeettomuus sekä vaikeudet pyytää ja saada apua ja tukea. Jalkautuva nuorisotyö on mahdollisuus tavoittaa vielä palveluita käyttämättömiä nuoria ja työskennellä sekä yksilöiden, että nuorten ryhmien kanssa

**Lasten ja nuorten sekä heidän
perheidensä jaksamisen ja
mielenterveyden tukeminen sekä
mielenterveyshäiriöiden hoidon
saatavuuden parantaminen**

Riitta Liuksa, Sirpa Kuronen ja Minna Aromaa 20.4.2021

Esityksen sisältö

Yhteenveto

Hyvinvointitoimialan resurssilisäykset ja toimenpiteet

- 1. Kouluissa työskentelevien psykiatristen sairaanhoitajien lisääminen**
- 2. Lasten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdeyksikkö osana lasten ja nuorten terveystalvveluja + Nepsy-neuvola / -poliklinikka**
- 3. Koulujen oppilashuollon vahvistaminen**
- 4. Sähköisten palvelujen lisääminen**

Jatkovalmisteluun jäävät toimenpiteet

Sairaanhoitopiirin resurssilisäykset ja toimenpiteet

Yhteenveto

Lasten ja nuorten mielenterveyshäiriöiden hoito on kasvaneen kysynnän vuoksi ollut pitkään ruuhkautunut sekä perustasolla että erikoissairaanhoidossa. Koronapandemia ja sen hillitsemiseksi tehdyt rajoitustoimet ovat entisestään lisänneet erityisesti nuorten psyykkistä oireilua ja hoitoon hakeutumista. Turun kaupungin hyvinvointitoimiala ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri ovat yhdessä valmistelleet toimenpide-esityksiä Turussa jo aiemmin toteutettujen toimenpiteiden lisäksi.

Taustaa

Turun kaupunki on tehnyt koronapandemian aikana toimenpiteitä, joilla on pyritty vähentämään pandemian ja mm. sen aikaisten rajoitustoimenpiteiden haitallisia vaikutuksia lapsiin, nuoriin ja perheisiin. Tutkimusten mukaan vaikutukset ovat kohdistuneet erityisen raskaasti lasten ja nuorten mielen hyvinvointiin. Marraskuusta 2020 lähtien kaupungin johtoryhmän seurannassa on ollut toimenpidesuunnitelma, jonka mukaisesti on lisätty henkilöstöä oppilashuoltoon, kouluterveydenhuoltoon ja nuorisotyöhön, lisätty järjestöjen resursseja sekä tehostettu tiedotusta saatavilla jo olevasta tuesta ja avusta. Koronatilanne on tuonut entistä vahvemmin esille myös lasten ja nuorten mielenterveystyössä Turussa olevat puutteet.

Yhteinen toimenpide-esitys

Turun kaupungin hyvinvointitoimialan ja Tyksin lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian edustajat ovat laatineet toimenpideohjelman, jonka tarkoituksena on parantaa lasten ja nuorten mielenterveyden häiriöiden hoidon laatua ja tarjontaa. Yhtäaikaiset ja määrällisesti riittävät toimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta nykyisen kriisin lisäksi pitkäaikaisen hoidon kysynnän kasvun kanssa kamppaileva hoitojärjestelmä voi taas tarjota lapsille ja nuorille perheineen heidän tarvitsemaansa apua. Esitettyjen toimenpiteiden ja resurssilisäyksien lisäksi kehitetään hoitopolkuja ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Vaikuttavuus

- Mielen terveyden häiriöt ovat nousseet sairauseläkkeiden suurimmaksi syyksi ja ovat keskeinen syrjäytymisen riskitekijä. Yhden syrjäytyneen nuoren kustannuksiksi yhteiskunnalle arvioidaan laskentavasta riippuen 0.4-1.2 miljoona euroa. Lasten ja nuorten psyykinen oireilu heijastuu vahvasti koko perheen jaksamiseen ja muun muassa lastensuojelun sijoitusten sekä koulun tukitoimien tarpeeseen. Hoitoon kuluvat rahat ovat vain murto-osa mielen terveyden häiriöiden aiheuttamista kustannuksista. Hoitoon sijoitetut rahat tuottavat tutkimusten mukaan itsensä moninkertaisesti takaisin. Nopea hoitoon pääsy ja varhainen puuttuminen vähentävät riskiä psyykkisten oireiden pitkittymiselle ja vaikeutumiselle. Taloudellisten tekijöiden lisäksi psyykkisesti oireilevien lasten ja nuorten hyvälle hoidolle on vahvat inhimilliset ja eettiset perusteet.
- Turun koulujen psykiatristen sairaanhoitajien työn vaikuttavuudesta on käynnissä Max Karukiven johtama tutkimus. Tutkimus aloitettiin 30.1.2020, mutta keskeytettiin maaliskuusta elokuuhun koronaepidemian vuoksi. Vuoden 2021 lopussa saadaan tarkempaa tietoa työn vaikuttavuudesta.

Toimenpiteiden taustoitus

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPOLUN YDINKEHITTÄMISKOHEET

Monialaisen arvioinnin kehittäminen

Pienempien lasten mielenterveyspalveluiden ja matalan kynnyksen tukitoimien/palveluiden kehittäminen

Perheen varhaisten tukimuotojen kehittäminen

Nepsypolun kehittäminen

Ryhmätoimintojen ja vertaistuen kehittäminen

Jalkautuvat palveluiden kehittäminen

Perustason tuen vahvistaminen mielenterveys- ja päihdeongelmissa

Osaamisen tuki/kehittäminen

Kouluth ja psykologiresursointi

Konsultatioiden kehittäminen

Asiakkaan osallisuuden lisääminen

Vaikuttavuuden tutkiminen

Vanhempien mielenterveys- ja päihdetuki psyykkisesti oireileville lapsille ja nuorille

Sähköisten palveluiden kehittäminen

Tiedonkulkuun liittyvien asioiden kehittäminen

Palveluiden tunnettuus

Palvelu/asiakasohjaus/palvelukoordinaattoritoiminnan kehittäminen

Päällekkäisten toimintojen vähentäminen

Esh resurssien lisääminen

Lasten ja nuorten terveyspalveluiden kehittämisprojekti 2020-2022

Kehitettävät ydinasiat kuntoutuksen polulla

Palvelujärjestelmän käsikirja ml sähköinen kk

Palveluiden tunnettuus/pääsy

Monialainen moniammatillinen verkosto

Erityispalvelujen jalkautuminen peruspalveluihin

Neuropsykologisten tutkimusten ja osaamisen varmistaminen

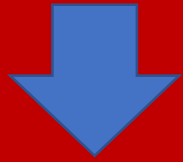
Nepsylasten palveluketjun kehittäminen

Maahanmuuttajille tarjottavien palveluiden kehittäminen/kotouttaminen

Erityiskoulujen kouluterv.huollon organisoituminen

Integraation ja inklusioon enemmän resursseja sitoon

NYKYTILA: Perustasolla hoidettavat potilaat kuormittavat nyt vaativaa erikoissairaanhoidoa ja dg viivästyy (esim adhd)

TOIMENPIDE-EHDOTUS

NEPSYNEUVOLA/POLIKLINIKKA osaksi

lasten ja nuorten matalan kynnyksen mt-palveluja

Keskittetyt diagnostiset testit turkulaisille (3 psyk. sair.hoitajaa
1 psykologi),

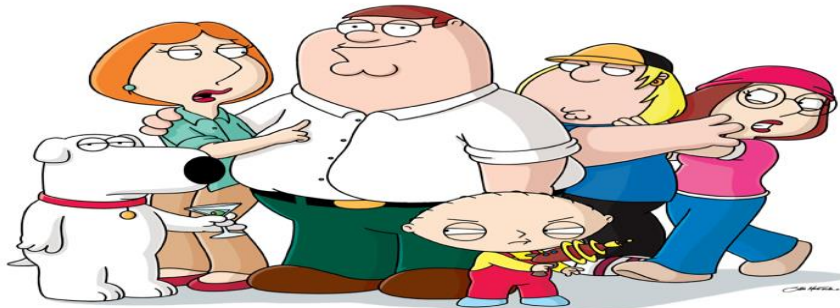
Muut verkosto: las.neurologi, nimetyt lääkärit
kouluterv.huollosta, terapeutit nepsyvalmentaja/koordinaattori
perhecoach, nepsyvalmentajat

Perheneuvolan ryhmämuotoisten hoitomallien kehittäminen,
verkkopohjaiset valmennukset, maahanmuuttajaosaaminen

Nepsylapsen vanhempien mt- ja päihdetuki → hoitopolku aikuisten mielenterveys- ja päihdeyksikköön

Koulu- ja neuvolatoimijoiden konsultaatituki, koulutustuki perustasolle, miten poimitaan epäilyt

Järjestöjen hyödyntäminen. kokemusasiantuntijatoiminta, verkkovalmennus, livevalmennus. tukiperheet

Pienten lasten mt-palveluiden vahvistaminen perustasolla. Nyt tuen määrä puutteellinen → ongelmat pahenevat ja vaativa erikoissairaanhoido kuormittuu

Kuntoutustoimien alkaminen jo raskausaikana

Perustason työntekijöiden valmius kohdata ja auttaa mielenterveys- ja päihdeongelmissa vaatii vahvistamista

Vanhempien konkreettinen apu jaksamisen ongelmissa

LIKKUVA LASTENPSYKIATRI +työpari

erityisosaamisella vahvistettu yhteistyöverkosto, toimijoiden osaamisalueet tulee selvästi määritellä sekä tehdä tunnetuksi

Terveydenhoitajien, koulu/nlpsykologien, perheohjaajien ja psykiatristen sairaanhoitajaresursien ja osaamisen turvaaminen

perhetyötä, kotipalvelua ja ryhmämuotoisia tukimuotoja lisää

Liikkuva lastenpsykiatri osaksi matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluja

Liikkuva lastenpsykiatri + työpari

VANHEMMAN TUKI/HOIDON JÄRJESTÄMINEN KUN LAPSELLA/NUORELLA MIELENTERVEYS-JA/TAI
PÄIHDEONGELMIA

Moniammatillisessa tiimissä
tulisi olla mukana
**aikuismielenterveystyön /
aikuispsykiatrian asiantuntija**

Hoitopolun kehittäminen
vanhemmille. **Matalan
kynnyksen palveluun
ohjaaminen**
terveyspalveluiden
päihde- ja
mielenterveysyksikköön

**JÄRJESTÖJEN
HYÖDYNTÄMINEN** ml
vertaistuki, ryhmät,
tukihenkilötoiminta

Perhekuntoutustoimin
nan kehittäminen, ml.
Ryhmät, jatkotuen
järjestäminen
perheille

Sähköisten palveluiden hyödyntäminen; erilaiset nettipalvelut, chat, terveystalo

Suosittelut resurssilisäykset ja toimenpiteet / Turun kaupungin hyvinvointitoimiala

Esitämme seuraavia toimenpiteitä käynnistettäväksi kiireellisesti jo vuoden 2021 aikana. Toimenpiteet edellyttävät lisärahoitusta.

1. Kouluissa työskentelevien psykiatristen sairaanhoitajien lisääminen

- **5 sairaanhoitajan** tiimi työskentelemään alakouluilla yksilö- ja yhteisötyöhön (Koulu-koutsit).
- **2 sairaanhoitajan** lisääminen yläkouluun ja toiselle asteelle, työstä suunnataan 0,5 htv. työhön Ohjaamossa ja Vamoksessa
- Sairaanhoitajien työpanos esitetään hankittavaksi VSSHP:ltä sopimuksella vuoden 31.12.2022 saakka. Toiminta budjetoidaan v. 2022. Toiminnasta vastaa kouluterveydenhoito.

2. Lasten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdeyksikkö osana lasten ja nuorten terveystalvveluja

- Lasten ja perheiden ongelmat havaitaan neuvolassa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa sekä kouluterveydenhuollossa. Perustasolla ei ole riittävää psykiatrista konsultaatiotukea, minkä seurauksena lähetepaine tyksin psykiatricalle kasvaa, vaikka osa lapsista olisi autettavissa perustason palveluissa. Kouluissa toimivien psykiatristen hoitajien lisäksi pienempien lasten ja perheiden tukemiseksi tarvitaan **jalkautuva lastenpsykiatri sekä sairaanhoitaja** työpariksi konsultoimaan perustason äitiys- ja lastenneuvolatyötä sekä kouluterveydenhuoltoa, sosiaalityötä, lastensuojelua sekä varhaiskasvatuksen ja sivistystoimen toimijoita.

Nepsy-neuvola / -poliklinikka

- Tällä hetkellä vain osa neuropsykiatrisesti oireilevista lapsista ja nuorista (esim ADHD) saa diagnoosin ja avun. Nämä voitaisiin antaa perustasolla, mutta nykyisessä tilanteessa Tyksin psykiatrialle tehdään paljon lähetteitä. Palvelun saatavuutta parantamaan ja VSSHP:n lähetteitä vähentämään esitetään Nepsy-neuvolaa / poliklinikkaa, jossa keskitetysti tehtäisiin diagnostiset testit turkulaisille lapsille ja nuorille. Erikoislääkäri asettaa diagnoosin, mutta jatkohoito tapahtuu kouluterveydenhuollossa Käypä Hoito-suosituksen mukaisesti. Toiminnan vaikuttavuutta voidaan arvioida mm. lapsen ja nuoren toimintakyvyn paranemisella (toimintakykymittarit) sekä perustasolla hoidettavien nepsy-potilaiden määrän laskulla tyksin läheteissä.

Tarvittava resurssi **3 psykiatrista sairaanhoitajaa ja 1 psykologi.**

Toiminta esitetään perustettavaksi vakinaisena.

3. Koulujen oppilashuollon vahvistaminen

- Esitämme psykologien lisäpanostuksia lisärahoituksella 1.8.2021 alkaen, terveydenhoitajia 1.6.2021 alkaen. Esitämme toimia vtilapäisinä 31.12.2022 siten, että psykologien vakanssien perustaminen sisällytetään vuoden 2022 henkilöstösuunnitelmaan ja terveydenhoitajien kohdalla arvioidaan tarpeen pysyvyys vuoden 2022 aikana.

Resurssitarve:

- **2 koulupsykologia alakouluille**
- **2 koulupsykologia yläkouluille**
- **2 psykologia toisen asteen opiskelijahuoltoon**
- **4 kouluterveydenhoitajaa**

4. Sähköisten palvelujen lisääminen

- **Pyydä apua** -napin käyttöönotto verkkosivuille - helppo tapa pyytää apua ja saada nopeasti yhteys ammattilaiseen. Toiminta on jo käytössä laajasti maakunnan muissa kunnissa. Chatin laajentaminen koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon parantamaan terveydenhoitajien tavoitettavuutta.
- **Chatit laajaan käyttöön**, myös tunnistautumisella
- Neuvola-chatin palveluaikojen laajentaminen ja tunnistautumisen kautta myös käynnin korvaavan palvelun mahdollistaminen
- Perheneuvolan chat matalan kynnyksen neuvonnan ja ohjauksen välineeksi sekä parantamaan palvelun saatavuutta.

Resurssitarve:

- Pyydä apua -nappi ja kouluterveydenhuollon chat **2 terveydenhoitajaa**
- neuvola-chat **1 terveydenhoitaja**
- perheneuvola-chat **1 psykiatrinen sairaanhoitaja, 1 sosiaalityöntekijä**

Jatkovalmisteluun jäävät toimenpiteet

- Perusopetuksen ja toisen asteen oppilashuollon tukeminen moniammatillisella työryhmällä (Team Naakka)
- Perheneuvolan jononpurkutiimi

Näiden kohdalla selvitetään mahdollisuuksia pilottien käynnistämiseen hankerahoituksella.

Suosittelut resurssilisäykset ja toimenpiteet / VSSHP

- VSSHP:ssa on valmistelussa lasten psykiatrian ja nuorisopsykiatrian palvelujen saatavuuden parantamiseksi seuraavia resurssilisäyksiä. Kustannukset kohdistuvat Turun työryhmään suunniteltujen työntekijöiden osalta 100% Turkuun ja muiden osalta 40%. Kustannus lastenpsykiatrian resurssilisäyksestä on n. 353 000 €, josta Turkuun kohdistuvaa n. 338 000 €. Nuorisopsykiatrian kustannuslisäys on n. 633000 €, josta Turkuun kohdistuu n. 431000 €:n resurssi. Yhteensä Turkuun kohdistuva resurssilisäys vuositasossa on n. 769000 €.

TYKS nuorisopsykiatria

1 apulaisylilääkäri (akuuttipalveluihin)
1 erikoislääkäriä (Turun työryhmään)
3 psykologia (yksi Turun työryhmään,
yksi akuuttipalveluihin ja yksi
Syömishäiriöyksikköön)
7 sairaanhoitajaa (neljä Turun
työryhmään, yksi akuuttipalveluihin ja
kaksi Nuorisopsykiatrian osastolle)

TYKS lastenpsykiatria

1 apulaisylilääkäri (Turun
työryhmään)
1 erikoislääkäri (Turun
työryhmään)
1 psykologi (Turun työryhmään)
3 sairaanhoitajaa (2 Turun
työryhmään, 1 osastolle)

Kouluakäymättömät Iv. 2020-2021

Anu Parantainen, 2.6.2021

Oppilaat, joilla toistuvaa poissaoloa jo pideämmän ajan

	Syyslukukausi 2020		Kevätlukukausi 2021	
	Keskiarvo (yhdessä koulussa)	Yhteensä	Keskiarvo (yhdessä koulussa)	Yhteensä
1. luokalla	0	0	0,6	14
2. luokalla	0,35	9	2,2	56
3. luokalla	0,54	14	2,2	55
4. luokalla	0,81	22	3,5	92
5. luokalla	2,04	55	5,3	143
6. luokalla	1,67	45	4,9	138
7. luokalla	2,5	40	7,9	144
8. luokalla	3,95	75	13,3	256
9. luokalla	3,63	69	13,2	226
Kaikki yhteensä		329		1124

Oppilaat, joista vakava huoli poissaoloista johtuen

	Syyslukukausi 2020		Kevätlukukausi 2021	
	Keskiarvo (yhdessä koulussa)	Yhteensä	Keskiarvo (yhdessä koulussa)	Yhteensä
1. luokalla	0,3	7	0,5	13
2. luokalla	0,23	5	0,9	24
3. luokalla	0,38	9	1,5	35
4. luokalla	0,65	15	1,3	35
5. luokalla	1,38	33	2,2	62
6. luokalla	1,24	31	2,3	69
7. luokalla	2,47	42	4,2	81
8. luokalla	3,16	60	5,1	96
9. luokalla	2,55	51	5	92
Kaikki yhteensä		253		507

Oppilaat, joilla vuosiluokan suorittaminen on vaarassa

	Syyslukukausi 2020		Kevätlukukausi 2021	
	Keskiarvo (yhdessä koulussa)	Yhteensä	Keskiarvo (yhdessä koulussa)	Yhteensä
1. luokalla	0,09	2	0,2	4
2. luokalla	0,04	1	0	0
3. luokalla	0,12	3	0,3	7
4. luokalla	0,13	3	0,3	6
5. luokalla	0,48	12	0,5	11
6. luokalla	0,28	7	0,6	14
7. luokalla	1,29	22	1,3	27
8. luokalla	1,76	30	1,7	37
9. luokalla	1,65	33	1,4	28
Kaikki yhteensä		113		134

Syitä kouluakäymättömyydelle

- Korona, korona ja korona:

”Kuluneen lukuvuoden aikana oppilaiden poissaoloissa on näkynyt matalalla kynnyksellä sairauden vuoksi kotiin jääminen.

Koronatestiin ei kaikki huoltajat ole herkästi lastaan vienyt ohjeistuksesta huolimatta ja tämän seurauksena poissaolot ovat voineet kasvaa hurjastikin. Hälyttävää on se, että osa oppilaista on varmasti osannut käyttää tätä hyödyksi.”

”Oireilun takia poissaoloja, karanteenipoissaoloja, sairastumispoissaoloja, koronapelkoon liittyviä poissaoloja (erityisesti maahanmuuttajaperheissä).”

- Mielenterveyden ja vanhemmuuden ongelmat:

”Oppilaan psyykkiset haasteet sekä kodin voimattomuus tukea kouluun lähtemistä ovat varmastikin suurimmat syyt kouluakäymättömyyteen.”

”Pitkälti kodin puutteellisesta kyvystä hoitaa lapsen asioita ja siitä, että huoltajat eivät syystä tai toisesta saa lastaan kouluun. Lähes kaikissa näissä tapauksissa sosiaalihuolto on jo vahvasti mukana perheen arjessa.”

”Huoltajan mielestä oppilas on niin iso, että hänen pitää hoitaa aamuhäämisisensä itse; äiti ei tuohon aikaan aamusta heräile.”

Mitä teemme

- Kouluikäymättömien määrän säännöllinen seuranta
- Koko perusopetuksen yhteinen poissaolomalli (ehkäisevät toimenpiteet, roolien ja vastuiden selkeyttäminen, yhteistyö sosiaalitoimen perhetyön kanssa)
- Alueyhteistyö (yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistaminen, myös kolmas sektori mukana)
- Opiskeluhuollon resurssien lisääminen
- Kotoa kouluun -perhevalmentajat perheiden ja koulun tukena (Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöjen hanke)

Yhteinen toiminta- / porrasmalli myös korjaaville toimille ja kouluun paluulle